Thi Tài Cầu Hôn

Cuộc Đời Đức Phật Thích Ca — Truyện Thơ (Tâm Minh Ngô Tằng Giao)

Nhà Vua Tịnh Phạn nghĩ suy
Lo cho thái tử khó bề thành công
Tự tin thái tử trình ông
Xin đừng hao tổn mình rồng lo âu.
Thời gian thấm thoắt trôi mau
Đến ngày quy định cùng nhau thi tài
Nàng công chúa trên khán đài
Là phần thưởng quý cho người tài ba.
Thoạt tiên thi bắn tầm xa
Cung tên biểu diễn bắn ra băng đồng
Nhiều người đạt được thành công
Nhắm bia trúng đích giữa vòng hồng tâm,
Riêng một người giỏi vô ngần
Mũi tên xuyên thủng qua phần sau bia
Xuyên thêm ba lớp trống kia
Thật là độc đáo! Rất chi lạ kỳ!
Đến phiên thái tử dự thi
Vững tin tài nghệ nên chi mỉm cười,
Kéo cung, cung gãy làm đôi
Phải thay cung quý từ thời cổ xưa

Để trong biệt điện nhà vua
Nặng nề, khó kéo nên chưa ai dùng,
Vẻ ung dung, dáng hào hùng
Tự tin, thái tử nhận cung trước thềm
Kéo giây cung, phóng mũi tên
Tên bay xé gió trúng liền hồng tâm
Xuyên qua bia phóng đi luôn
Xuyên thêm bẩy lớp trống đồng như chơi
Thật là tài nghệ tuyệt vời
Tỏ lòng khâm phục mọi người hò reo.
Cuộc thi múa kiếm tiếp theo
Đường gươm điêu luyện vèo vèo phóng đi
Chém thân cây mé rừng kia
Thân cây càng lớn, người thi càng tài,
Đến phiên, thái tử khoan thai

Chọn cây lớn nhất khuất ngoài phía sau
Hai thân to dính sát nhau
Chẳng ai dám chọn. Nào đâu có ngờ
Nhanh như chớp, đẹp như mơ
Lưỡi gươm thần tốc chàng đưa qua rồi
Thân cây vẫn vững giữa trời
Tưởng như ngạo nghễ trêu người hùng anh,

(Thái tử thi múa kiếm trong cuộc tranh tài cầu hôn công chúa Da Du Đà La)

Nào ngờ khi gió thoảng nhanh
Cây to đổ xuống cỏ xanh ven rừng,
Đám đông sửng sốt vô cùng
Bật lên thành tiếng reo mừng hò la.
Tranh tài sang đợt thứ ba
Cuộc thi cưỡi ngựa diễn ra cuối cùng
Ngựa đen, to lớn, trong cung
Từ lâu nổi tiếng dữ hung nhất vùng,
Vài người leo nổi lên lưng
Ngựa kia lồng lộn hất tung xuống liền
Vó câu đá hậu cuồng điên
Cổ vươn, bờm dựng, hí lên hãi hùng,
Đến phiên, thái tử ung dung
Nghĩ thầm: "Nhu vẫn thắng cương lẽ thường
Lấy lời hiền, lấy tình thương
Để mà chinh phục tánh hung muôn loài!"
Kề gần ngựa lúc thi tài
Đôi lời chàng rót vào tai dịu dàng
Tay xoa đầu ngựa nhẹ nhàng
Vuốt ve bờm ngựa vô vàn yêu thương
Ngựa bèn trở lại bình thường
Hiền lành chợt lộ, hung hăng chẳng còn

Chàng trèo lưng ngựa cưỡi vòng
Phi nhanh biểu diễn giữa muôn tiếng hò
Mừng người chế ngự ngựa ô
Mừng người chiến thắng tài phô tuyệt vời,
Cạnh bên công chúa mỉm cười

Liếc nhìn thái tử thay lời yêu đương.
Thời gian sau ở hoàng cung
Vua quan tổ chức tưng bừng vui tươi
Lễ thành hôn giữa hai người
Trai tài gái sắc xứng đôi vợ chồng
Tuổi mười sáu, đẹp tơ hồng
Sợi dây luyến ái đôi lòng quyện chung,
Vua luôn suy nghĩ mung lung
Giữ chân thái tử mãi trong lồng vàng
Vua bèn ra lệnh các quan
Xây ba cung điện huy hoàng một nơi
Hoa viên cây cỏ tốt tươi
Sen phô sắc dưới nắng trời nhẹ lay

(Thái tử đắm say hưởng lạc trong cung vàng điện ngọc)

Hồ xanh in bóng mây bay
Vợ chồng quấn quít, tháng ngày say mê,
Một cung điện cho mùa hè
Hây hây gió mát bốn bề suối trong,
Một cung điện cho mùa đông
Bập bùng lửa ấm tình nồng hương đưa,
Một cung điện cho mùa mưa
Nhạc mưa thánh thót sớm trưa gợi tình,
Nẻo hoa viên, lối cung đình
Tường cao vây phủ bao quanh phía ngoài
Ngăn che phiền não trần ai
Khỏi vương hạnh phúc của hai tâm hồn.
Trong cung tuyển các nhạc công
Đàn ca réo rắt, tơ đồng lả lơi
Thêm đoàn ca múa xinh tươi
Thân vờn dáng liễu, giọng khơi mạch tình
Cao lương, mỹ vị linh đình
Khiến cho thái tử đắm mình mê say
Trải qua bao tháng cùng ngày
Sống trong cảnh giới hưởng đầy thú vui
Không hề hay biết trên đời
Nhiều nơi bất hạnh, lắm người lầm than.

Bao mùa sen nở lại tàn
Một ngày dự tiệc nghe đàn du dương
Đêm về thái tử vấn vương
Rối bời tâm sự, ngổn ngang cõi lòng
Muốn ru vào giấc ngủ nồng
Lệnh truyền trổi tiếng tơ đồng giữa đêm:
"Này danh ca hãy hát lên
Một bài mới lạ êm đềm khác xưa!"
Danh ca trút nỗi tâm tư
Kẻ đàn, người hát như ru hồn người
Cất lời ca tụng đất trời
Với bao cảnh đẹp khắp nơi xa vời
Rừng sâu, lũng thấp, biển khơi
Phố phường hoa lệ, núi đồi nên thơ,
Lâng lâng thái tử như mơ
Bao miền đất hứa đón chờ thênh thang
Ngoài điện ngọc, ngoài cung vàng
Còn bao cảnh lạ khiến chàng ước mong

_____

(Một bài ca hay và mới lạ) _____

Hôm sau xin phép rời cung
Để đi du ngoạn khắp vùng xa xôi
Vua thầm nghĩ: "Đến lúc rồi
Con ta yên ấm sống nơi cung đình
Nay cần ra khỏi hoàng thành
Biết thêm đất nước, dân tình nơi nơi
Tương lai con sẽ lên ngôi
Trị vì vương quốc, sống đời gấm hoa!"
Lệnh vua vội vã ban ra:
"Hãy đưa thái tử chúng ta du hành!"
Muốn cho mọi chuyện tốt lành
Trong khi thái tử vào thành nay mai
Tránh không gặp cảnh bi ai
Gây ra ấn tượng u hoài trong tâm
Nhà vua ra lệnh quần thần
Tiếp tay cùng với nhân dân nước nhà
Trang hoàng khắp nẻo gần xa
Giăng đèn đường phố, kết hoa cửa nhà
Dẹp đi những cảnh xấu xa

Kẻ nghèo đói khổ, người già ốm đau,

Thế rồi buổi sáng hôm sau
Lệnh truyền Xa Nặc quân hầu đánh xe
Ngựa tên Kiền Trắc kéo đi
Bao nhiêu cảnh lạ ngoài kia đón chờ.
Kể từ hồi trẻ ấu thơ
Lần đầu thái tử rời xa cung đình
Ca Tỳ La Vệ đẹp xinh
Phô muôn cảnh sắc hữu tình nên thơ,
Bên đường dân chúng ngóng chờ
Được nhìn thái tử, giấc mơ lâu đời
Trầm trồ ca tụng hết lời
Quốc vương trẻ tuổi của thời mai sau,
Lòng chàng sung sướng biết bao
Cảnh đời thực tế khác nào bài ca
Kinh thành rực rỡ xa hoa
Thật là tráng lệ, thật là phồn vinh.
Chợt đâu thoáng hiện bóng hình
Một người già lão cúi mình lom khom
Mặt buồn thảm, vẻ héo hon
Thân gầy, tóc bạc, lưng còng, da nhăn
Bước đi chống gậy khó khăn
Nhìn ông, thái tử băn khoăn ngỡ ngàng

(Thái tử du ngoạn gặp người già) _____

Hỏi thăm, Xa Nặc tâu rằng:
"Xưa kia ông ấy là chàng thanh niên
Nhưng rồi tuổi trẻ không bền
Sức tàn lực kiệt trở nên yếu già
Cảnh này ai cũng trải qua
Cái già xâm chiếm chúng ta hàng ngày
Dần dần từng phút từng giây
Biến ta thành lão ông đây khác gì!"
Lần đầu thấy chuyện lạ kỳ
Ngạc nhiên thái tử nghĩ suy lặng thầm
Trong lòng sửng sốt vô ngần
Sinh ra khủng hoảng tinh thần. Hết vui!

Lệnh cho Xa Nặc trở lui
Về cung lặng lẽ vào nơi thư phòng
Suy tư đè nặng cõi lòng:
"Tuổi già sẽ đến ai hòng thoát qua!"
Cận thần báo cáo vua cha:
"Suốt ngày thái tử tỏ ra muộn phiền!"
Vua nghe nói rất ngạc nhiên
Nghĩ nên tổ chức thăm miền xa xôi,

Ca Tỳ La Vệ xem rồi
Kỳ này du ngoạn rong chơi ngoại thành
Sông hồ, đồi núi, thác ghềnh
Phô hình quyến rũ, gợi tình mê say,
Và riêng thái tử lần này
Đã cùng Xa Nặc thấy ngay một người
Chỉ rên la, chẳng nói cười
Trong khi quần chúng vui tươi đón mừng.
"Người kia sao mắt trợn trừng
Miệng ho rũ rượi, thân rung liên hồi
Mặt mày tái mét khác người?"
Ngạc nhiên thái tử thốt lời hỏi thăm
Quỳ bên Xa Nặc thưa rằng:
"Đó là cơn bệnh nó đang hành người
Hôm nay mạnh khoẻ tươi cười
Ngày mai bệnh hoạn ta thời đớn đau
Xác thân ai thoát được đâu
Có ngày rã rượi, thảm sầu, xanh xao!"
Nghe xong sửng sốt biết bao
Trong lòng thái tử dạt dào sầu bi
Nào ham du ngoạn thêm chi
Lệnh cho Xa Nặc quay xe trở về

(Thái tử du ngoạn gặp người bệnh) _____

Lòng buồn sau chuyến vừa đi
Thú vui vương giả thiết gì nữa đây.
Thấy con phiền muộn hao gầy
Nhà vua vội triệu tập ngay quần thần
Cùng nhau hội ý luận bàn

Mong tìm phương cách làm chàng thêm vui.
Theo đề nghị của mọi người
Đừng cho thái tử đi chơi một mình
Lần sau du ngoạn ngoại thành
Đoàn ca vũ nhạc cung đình cùng theo
Với vài quan ở trong triều
Thăm hoa viên nọ sẵn nhiều trò chơi
Thật quyến rũ, rất tuyệt vời
Hoa vườn thắm nở, chim trời hoan ca.
Cuộc du ngoạn lần thứ ba
Như là đám rước hoàng gia tưng bừng
Xảy thêm cảnh tượng lạ lùng
Chỉ riêng thái tử được trông cảnh này:
"Một đoàn người buồn thảm thay
Đi men lối nhỏ ở ngay ruộng ngoài

Cùng khiêng một chiếc quan tài
Bên trong có kẻ nằm dài lặng yên."
Chỉ cho Xa Nặc thấy liền
Chàng lên tiếng hỏi, ngạc nhiên lạ thường:
"Mọi người than khóc thảm thương
Khiêng ai bất động? Tìm đường đi đâu?"
Trang nghiêm Xa Nặc quỳ tâu:
"Đó là thân thuộc u sầu tiễn chân
Một người từ giã cõi trần
Bạn bè thương xót, thân nhân ngậm ngùi!"
Và rồi Xa Nặc mạnh lời
Kể ra sự thật giấu nơi cung đình:
"Người kia chết chẳng khác mình
Từ hồi măng sữa mới sinh ra đời
Rồi thành trẻ nhỏ đùa chơi
Đến khi khôn lớn sang thời thanh niên
Hưởng nhiều lạc thú thần tiên
Hoặc vương đau khổ triền miên trong đời
Lao vào cuộc sống nổi trôi
Nhục vinh góp mặt, buồn vui dự phần
Cái già xâm chiếm dần dần
Tinh thần suy thoái, xác thân rã rời

(Thái tử du ngoạn gặp người chết) _____

Đến khi bệnh hoạn tơi bời
Giường kia nằm liệt một nơi chờ ngày
Im hơi, nhắm mắt, xuôi tay
Mọi người ai thoát cảnh này được đâu!"
Được nghe, được thấy lần đầu
"Sinh, lão, bệnh, tử" tiếp nhau xoay vần
Khiến cho thái tử tần ngần
Trong lòng tự nghĩ: "Ngày gần đây thôi
Con đẹp đẽ, vợ xinh tươi
Bạn bè danh vọng, vua tôi chức quyền
Cả thân mình nữa chẳng bền
Đâu tồn tại mãi ở trên cõi đời
Mê mờ quyến rũ con người
Đắm say dục lạc khắp nơi dương trần
Quên đi cái chết đến gần
Quên đi kiếp sống muôn phần mong manh!"
Hoa viên phong cảnh hữu tình
Suối nguồn róc rách, cây cành lả lơi
Đón xe thái tử tới nơi
Đàn ca trổi nhịp, đất trời giăng hoa

Và rồi yến tiệc bày ra
Du dương điệu múa, thướt tha thân người
Tiếc rằng chẳng tạo nụ cười
Tâm hồn thái tử rối bời nghĩ suy,
Nghĩ về cảnh tượng sầu bi
Đám tang người chết vừa đi bên đường
Cuộc đời ngắn ngủi vô thường
Thú vui tạm bợ vấn vương làm gì,
Quần thần xúm lại rủ rê
Mong chàng vui thú thoả thuê chốn này
Nghiêm trang thái tử nói ngay:
"Cảnh đây đẹp đẽ đắm say lòng người
Tưng bừng lễ hội tuyệt vời
Riêng ta cũng muốn vui chơi hòa đồng
Nhưng mà ngẫm nghĩ cho cùng
Đẹp kia nào thoát khỏi vòng tàn phai
Vui kia nào có kéo dài

Vô thường vạn vật muôn loài trước sau
Con đường giải thoát khổ đau
Nếu chưa tìm được ta đâu vui gì
Dòng sông dục lạc tràn trề
Khó mà quyến rũ ta về bến mê!"

(Thái tử suy tư về hình ảnh: sinh, lão, bệnh, tử)

Thấy lòng thái tử tái tê
Mọi người chuẩn bị trở về hoàng cung
Vua nghe buồn bã vô cùng
Canh khuya trằn trọc nặng lòng suy tư.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.